

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
Δ/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ
ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ**

**INVESTIGATING THE EDUCATIONAL NEEDS OF SECONDARY SCHOOL
TEACHERS TO ADDRESS SPECIFIC LEARNING DIFFICULTIES**

της
Χριστούλης Ευφροσύνης

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του
Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής
και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1ος Επιβλέπων: Κατσαντώνη Σπυριδούλα, Συνεργάτιδα Ερευνήτρια Ι.Π.Τ., Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.

“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

2ος Επιβλέπων: Συριοπούλου Χριστίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο
Μακεδονίας

3ος Επιβλέπων: Σταθοπούλου Αγάθη, Συνεργάτιδα Ερευνήτρια Ι.Π.Τ., Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.

“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

Κομοτηνή/Αθήνα

2018

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις ανάγκες των μαθητών που αντιμετωπίζουν Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ). Το δείγμα αποτέλεσαν 103 εκπαιδευτικοί της Γενικής και Ειδικής Αγωγής στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ η έρευνα διεξήχθη μέσω ερευνητικού ερωτηματολογίου. Η διαδικασία της εξέτασης των αναγκών συντελέστηκε στο πλαίσιο της μέτρησης της αυτοαποτελεσματικότητάς των εκπαιδευτικών ως προς τις γνώσεις και ικανότητα για την αντιμετώπιση των ΕΜΔ, των λόγων που καθιστά αναγκαία την μελλοντική τους επιμόρφωση στις ΕΜΔ, του ιδανικού περιεχομένου και στιγμής εκτέλεσης της επιμόρφωσης, των ιδανικών επιμορφωτικών μεθόδων και υποβάθρου των επιμορφωτών, καθώς και της επιθυμητής διάρκειας της επιμόρφωσης στις ΕΜΔ. Επιπλέον, εξετάστηκε η ύπαρξη στατιστικών διαφορών στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος ως προς τους προαναφερθέντες παράγοντες. Η σκοπιμότητα της παρούσας διερεύνησης αφορά την αποτύπωση των αιτιωδών σχέσεων που εκφράζουν οι εκπαιδευτικές ανάγκες και πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την μάθηση και την διδασκαλία των ΕΜΔ, χρησιμοποιώντας το μοντέλο του κρεμμυδιού (onion model) των Korthagen & Vasalos (2005) για την επαγγελματική τους εξέλιξη.

Λέξεις-κλειδιά: ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, ΕΜΔ, επιμορφωτικές ανάγκες, αυτοαποτελεσματικότητα, εκπαιδευτικός, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μοντέλο του κρεμμυδιού, επαγγελματική εξέλιξη

Abstract

This study aims to explore the educational needs of secondary teachers in order to respond effectively to the needs of students experiencing Specific Learning Difficulties (SLD). The sample consisted of 103 secondary education teachers in General and Special Education, while the survey was conducted through a research questionnaire. The investigation process was carried out in the context of measuring teachers' self-efficacy in terms of knowledge and ability to address SLD and finding the reasons that make necessary their professional development (PD) in SLD, the ideal content and timing of their training, the ideal training methods and background of trainers' PD, as well as the desired duration of training in SLD. In addition, statistical differences in the demographic characteristics of the sample were examined for the aforementioned factors. The purpose of this investigation is to capture the causal relationships linking the educational needs and beliefs of secondary school teachers about SLD, using the onion model of Korthagen & Vasalos (2005) for their professional development .

Keywords: specific learning difficulties, SLD, educational needs, self-efficacy, teacher, secondary education, onion model, professional development, PD

Βιβλιογραφία

Αγαλιώτης, Ι. (2011). *Διδασκαλία Μαθηματικών στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση: Φύση και εκπαιδευτική διαχείριση των μαθηματικών δυσκολιών*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ainscow, M. (2000). Reaching out to all learners: Some lessons from international experience. *School Effectiveness and School Improvement*, 11(1), 1-19. DOI: 10.1076/0924-3453(200003)11:1;1-A;FT001

Altun, T. (2011). INSET (In-service Education and Training) and professional development of teachers: A comparison of British and Turkish cases. *Online Submission*. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED529375.pdf>

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. Washington, DC: Author.

Archer, M. S., & Archer, M. S. (1996). *Culture and agency: The place of culture in social theory*. Cambridge University Press.

Ashton, P. (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education. *Journal of teacher education*, 35(5), 28-32. doi:10.1177/002248718403500507

Avramidis, E., Bayliss, P., & Burden, R. (2000). A survey into mainstream teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school in one local education authority. *Educational psychology*, 20(2), 191-211. doi:10.1080/713663717

Avramidis, E., & Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: A review of the literature. *European journal of special needs education, 17*(2), 129-147. DOI: 10.1080/08856250210129056

Avramidis, E., & Kalyva, E. (2007). The influence of teaching experience and professional development on Greek teachers' attitudes towards inclusion. *European Journal of Special Needs Education, 22*(4), 367-389. doi:10.1080/08856250701649989

Βαλμάς, Θ. (2006). *Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των νεοδιόριστων δασκάλων* (Μεταπτυχιακή διατριβή). Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Κοινωνικού Αποκλεισμού του Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/663/1/Nimertis_Valmas%28ptde%29.pdf

Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachandran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior, Vol. 4*, 71-81. New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman (Ed.), *Encyclopedia of mental health*. San Diego, CA: Academic Press, 1998).

Bender, W. N., Vail, C. O., & Scott, K. (1995). Teachers attitudes toward increased mainstreaming: Implementing effective instruction for students with learning disabilities. *Journal of learning disabilities, 28*(2), 87-94. DOI: 10.1177/002221949502800203

Berry, B. (2007). The National Board for Professional Teaching Standards and the future of a profession. *Prepared for the National Board for Professional Teaching Standards, 20*, 20. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://www.ncsl.org/Portals/1/Documents/educ/NationalBoard.pdf>

Booth, T., Nes, K., & Strømstad, M. (2003). *Developing inclusive teacher education*. Routledge.

Boyle, C., Topping, K., & Jindal-Snape, D. (2013). Teachers' attitudes towards inclusion in high schools. *Teachers and Teaching, 19*(5), 527-542. doi:10.1080/13540602.2013.827361

Brady, K., & Woolfson, L. (2008). What teacher factors influence their attributions for children's difficulties in learning?. *British Journal of Educational Psychology, 78*(4), 527-544. doi:10.1348/000709907x268570

Buell, M. J., Hallam, R., Gamel-Mccormick, M., & Scheer, S. (1999). A survey of general and special education teachers' perceptions and inservice needs concerning inclusion. *International journal of disability, development and education, 46*(2), 143-156. doi:10.1080/103491299100597

Burke, K., & Sutherland, C. (2004). Attitudes toward inclusion: Knowledge vs. experience. *Education, 125*(2), 163-172. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.academia.edu/7618946/Attitudes_Toward_Inclusion_Knowledge_Vs_Experience

Clark, M. D. (1997). Teacher response to learning disability: A test of attributional principles. *Journal of Learning Disabilities, 30*(1), 69-79. doi:10.1177/002221949703000106

Coates, J. K. (2012). Teaching inclusively: are secondary physical education student teachers sufficiently prepared to teach in inclusive environments?. *Physical education and sport pedagogy, 17*(4), 349-365. doi:10.1080/17408989.2011.582487

Cortiella, C., & Horowitz, S. (2014). *The State of Learning Disabilities: Facts, Trends and Emerging Issues*. New York: National Center for Learning Disabilities. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <https://www.nclld.org/wp-content/uploads/2014/11/2014-State-of-LD.pdf>

Costello, S., & Boyle, C. (2013). Pre-service secondary teachers' attitudes towards inclusive education. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(4), 8. DOI:10.14221/ajte.2013v38n4.8

Danforth, S., & Naraian, S. (2015). This new field of inclusive education: Beginning a dialogue on conceptual foundations. *Intellectual and developmental disabilities*, 53(1), 70-85. DOI: 10.1352/1934-9556-53.1.70

De Boer, A., Pijl, S. J., & Minnaert, A. (2011). Regular primary schoolteachers' attitudes towards inclusive education: A review of the literature. *International journal of inclusive education*, 15(3), 331-353. doi:10.1080/13603110903030089

De Simone, J. R., & Parmar, R. S. (2006a). Issues and challenges for middle school mathematics teachers in inclusion classrooms. *School Science and Mathematics*, 106(8), 338-348. doi:10.1111/j.1949-8594.2006.tb17754.x

De Simone, J. R., & Parmar, R. S. (2006b). Middle school mathematics teachers' beliefs about inclusion of students with learning disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice*, 21(2), 98-110. doi:10.1111/j.1540-5826.2006.00210.x

De Vries, S., van de Grift, W. J., & Jansen, E. P. (2014). How teachers' beliefs about learning and teaching relate to their continuing professional development. *Teachers and Teaching*, 20(3), 338-357. doi:10.1080/13540602.2013.848521

Dixon, F. A., Yssel, N., McConnell, J. M., & Hardin, T. (2014). Differentiated instruction, professional development, and teacher efficacy. *Journal for the Education of the Gifted*, 37(2), 111-127. doi:10.1177/0162353214529042

Ellins, J., & Porter, J. (2005). Departmental differences in attitudes to special educational needs in the secondary school. *British Journal of Special Education*, 32(4), 188-195. doi:10.1111/j.1467-8578.2005.00396.x

Forlin, C., Loreman, T., Sharma, U., & Earle, C. (2009). Demographic differences in changing pre-service teachers' attitudes, sentiments and concerns about inclusive

education. *International Journal of Inclusive Education*, 13(2), 195-209. doi:10.1080/13603110701365356

Forlin, C. (Ed.). (2010). *Teacher education for inclusion: Changing paradigms and innovative approaches*. Routledge.

Forlin, C., & Chambers, D. (2011). Teacher preparation for inclusive education: Increasing knowledge but raising concerns. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 39(1), 17-32. doi:10.1080/1359866x.2010.540850

Forlin, C., Sharma, U., & Loreman, T. (2014). Predictors of improved teaching efficacy following basic training for inclusion in Hong Kong. *International Journal of Inclusive Education*, 18(7), 718-730. doi:10.1080/13603116.2013.819941

Forness, S. R., & Kavale, K. A. (2000). What Definitions of Learning-Disability Say and Don't Say: A Critical Analysis. *Journal of Learning Disabilities*, 33, 239-256. <http://dx.doi.org/10.1177/002221940003300303>

Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and teaching*, 8(3), 381-391. doi:10.1080/135406002100000512

Harman, B. (2002). Inclusion/Integration: is there a difference?. *Dostupno na www.cdss.ca/.../integration_vs_inclusion.pdf*, (3/6/2012).

Hornby, G. (2015). Inclusive special education: development of a new theory for the education of children with special educational needs and disabilities. *British Journal of Special Education*, 42(3), 234-256. doi:10.1111/1467-8578.12101

Κατάκη, Χ. (2017). *Συμπερίληψη, αυτοαποτελεσματικότητα και εφαρμόσιμες προσαρμογές συμπερίληψης για τη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: πεποιθήσεις εκπαιδευτικών της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο Ελληνικό σχολείο* (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Ειδικής Αγωγής, Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Πανεπιστημίου Μακεδονίας,

Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/20498/4/KatakiChristinaMsc2017.pdf>

Κατσωνοπούλου, Α. (2016). *Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών των Εκπαιδευτικών Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης* (Μεταπτυχιακή διατριβή). Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής του Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/10003/1/Katsonopoulou_thesis_final.pdf

Kakabarae, K., Arjmandnia, A. A., & Afrooz, G. A. (2012). The study of awareness and capability of primary school teachers in identifying students with learning disability in the province of Kermanshah. *Procedia-Social and behavioral sciences*, 46, 2615-2619. doi:10.1016/j.sbspro.2012.05.534

Karagiorgi, Y., & Symeou, L. (2005). I Endoypiresiaki Epimorfwsi tw n Ekpaideftikwn sta Plaisia tis Dia Viou Epaggelmatikis Anaptyxis [Teachers' In-Service Training within the Framework of Lifelong Professional Development]. *Newsletter of the Pedagogical Institute*, 6, 12-17. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από https://www.researchgate.net/publication/281345664_E_Endouperesiake_Epimorphose_ton_Ekpaideutikon_sta_Plaisia_tes_Dia_Biou_Epangelmatikes_Anaptyxes_Energetotiko_Deltio_Paidagogikou_Institoutou_6_12-17

Karagiorgi, Y., & Symeou, L. (2006). Teacher professional development in Cyprus: Reflections on current trends and challenges in policy and practices. *Journal of in-service education*, 32(1), 47-61. DOI: 10.1080/13674580500479968

Karagiorgi, Y., & Symeou, L. (2007). Teachers' in-service training needs in Cyprus. *European journal of teacher education*, 30(2), 175-194. doi:10.1080/02619760701275487

Korthagen, F., & Vasalos, A. (2005). Levels in reflection: Core reflection as a means to enhance professional growth. *Teachers and teaching*, 11(1), 47-71. doi:10.1080/1354060042000337093

Kosko, K. W., & Wilkins, J. L. (2009). General Educators' In-Service Training and Their Self-Perceived Ability to Adapt Instruction for Students with IEPs. *Professional Educator*, 33(2), n2. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ988196.pdf>

Kourkoutas, E., Stavrou, P. D., & Loizidou, N. (2017). Exploring Teachers' Views on Including Children with Special Educational Needs in Greece: Implication for Inclusive Counseling. *American Journal of Educational Research*, 5(2), 124-130. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://pubs.sciepub.com/education/5/2/3/index.html>

Koutrouba, K., Vamvakari, M., & Steliou, M. (2006). Factors correlated with teachers' attitudes towards the inclusion of students with special educational needs in Cyprus. *European Journal of Special Needs Education*, 21(4), 381-394. doi:10.1080/08856250600956162

Koutrouba, K., Vamvakari, M., & Theodoropoulos, H. (2008). SEN students' inclusion in Greece: factors influencing Greek teachers' stance. *European Journal of Special Needs Education*, 23(4), 413-421. doi:10.1080/08856250802387422

Lambe, J., & Bones, R. (2006). Student teachers' perceptions about inclusive classroom teaching in Northern Ireland prior to teaching practice experience. *European Journal of Special Needs Education*, 21(2), 167-186. doi:10.1080/08856250600600828

Lancaster, J., & Bain, A. (2007). The design of inclusive education courses and the self-efficacy of preservice teacher education students. *International Journal of Disability, Development and Education*, 54(2), 245-256. doi:10.1080/10349120701330610

Lancaster, J., & Bain, A. (2010). The design of pre-service inclusive education courses and their effects on self-efficacy: A comparative study. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 38(2), 117-128. doi:10.1080/13598661003678950

Loreman, T., & Forlin, C., Sharma, U. (2007). An international comparison of pre-service teacher attitudes towards inclusive education. *Disability studies quarterly*, 27(4). Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://www.dsqsds.org/article/view/53/53>

Loreman, T., Sharma, U., & Forlin, C. (2013). Do pre-service teachers feel ready to teach in inclusive classrooms? A four country study of teaching self-efficacy. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(1), 27. DOI:10.14221/ajte.2013v38n1.10

Μαυρογιώργος, Γ. (2011). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών: Γιατί οι εκπαιδευτικοί δεν αντιμετωπίζονται ως ενήλικες διανοούμενοι;. Στο Β. Οικονομίδης (Επιμ.), *Εκπαίδευση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις* (σσ. 608- 620). Αθήνα: Πεδίο. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://edu.pep.uoi.gr/gmavrog/epim.doc>

Milner, H. R., Tenore, F. B., & Laughter, J. (2008). What can teacher education programs do to prepare teachers to teach high-achieving culturally diverse male students?. *Gifted Child Today*, 31(1), 18-23. doi: 10.4219/gct-2008-693

Mouzaki, A., & Sideridis, G. D. (2007). Poor reader's profiles among Greek students of elementary school. *Hellenic Journal of Psychology*, 4, 205–232. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από https://www.researchgate.net/publication/285864330_Poor_reader's_profiles_among_Greek_students_of_elementary_school

ΟΕΠΕΚ. (2008α). Μελέτη: Ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.oepek.gr/pdfs/meletes/oepek_meleth_02.doc

ΟΕΠΕΚ. (2008β). Υποστήριξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή προβλήματα συμπεριφοράς. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1124>

OECD. (2009). Teaching, C. E., & Environments, L.: First results from TALIS. *Teaching and Learning International Survey*. Paris: OECD Publications. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://www.oecd.org/education/school/43023606.pdf>

OECD. (2005). *Students with disabilities, learning difficulties and disadvantages: Statistics and indicators*. Paris: OECD Publications. doi:10.1787/9789264009813-en

OECD. (2018). Women teachers (indicator). doi: 10.1787/ee964f55-en

Osborn, M. (2006). Changing the context of teachers' work and professional development: A European perspective. *International journal of educational research*, 45(4-5), 242-253. doi:10.1016/j.ijer.2007.02.008

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2010-2013). Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης: Μελέτη Διερεύνησης επιμορφωτικών αναγκών. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/e-books/ap_anagk/pdf/1_ekpaideytikoi.pdf

Παντελιάδου, Σ., Πατσιοδήμου, Α., & Μπότσας, Γ. (2004). *Οι μαθησιακές δυσκολίες στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Βόλος. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.e-yliko.gr/amea/prakseis_erepek/MD_erepek.pdf

Παντελιάδου, Σ. & Πατσιοδήμου, Α. (2007). *Εφαρμογές Διδακτικής Αξιολόγησης και Μαθησιακές Δυσκολίες*. Βόλος. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.edc.uoc.gr/~ptde/ptde/anounc/b_tomeas/diat/LD_Panteliadou_B

Παντελιάδου, Σ., & Αντωνίου, Φ. (2008). *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες*. Θεσσαλονίκη: ΓΡΑΦΗΜΑ

Παντελιάδου, Σ. (2011). *Μαθησιακές δυσκολίες και εκπαιδευτική πράξη. Τι και γιατί*. Αθήνα: Πεδίο.

Πατσίδου, Μ. (2010). *Συνεκπαίδευση παιδιών με ή χωρίς ειδικές ανάγκες: στάσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Φιλοσοφική. Τμήμα

Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής. Τομέας Παιδαγωγικής). Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://ikee.lib.auth.gr/record/122890/files/GRI-2010-5054.pdf>

Pajares, M. F. (1992). Teachers' beliefs and educational research: Cleaning up a messy construct. *Review of educational research*, 62(3), 307-332. doi: 10.2307/1170741

Peebles, J. L., & Mendaglio, S. (2014). The impact of direct experience on preservice teachers' self-efficacy for teaching in inclusive classrooms. *International Journal of Inclusive Education*, 18(12), 1321-1336. doi:10.1080/13603116.2014.899635

Romi, S., & Leyser, Y. (2006). Exploring inclusion preservice training needs: a study of variables associated with attitudes and self-efficacy beliefs. *European Journal of Special Needs Education*, 21(1), 85-105. doi:10.1080/08856250500491880

Rose, R. (Ed.). (2010). *Confronting the obstacles to inclusion: International responses to developing inclusive education*. Routledge.

Rosenfeld, M., & Rosenfeld, S. (2008). Developing effective teacher beliefs about learners: The role of sensitizing teachers to individual learning differences. *Educational Psychology*, 28(3), 245-272. doi:10.1080/01443410701528436

Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). Pygmalion in the classroom. *The urban review*, 3(1), 16-20. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από https://superchargeyourlife.de/wp-content/uploads/2017/10/Glaubenssaetze_3_Rosenthal_Jacobson.pdf

Runhaar, P., Sanders, K., & Yang, H. (2010). Stimulating teachers' reflection and feedback asking: An interplay of self-efficacy, learning goal orientation, and transformational leadership. *Teaching and teacher education*, 26(5), 1154-1161. doi:10.1016/j.tate.2010.02.011

Σαρηπανίδου, Σ. (2017). *Διερεύνηση του επιπέδου ενημερότητας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες* (Πτυχιακή Εργασία). Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/584/Saripanidou%20Soria.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Σκουλίδης, Ζ., Πανισίδου, Ε., Παπασταμάτης, Α., & Βαλκάνος, Ε. (2015). Υποστηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται στα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Διερεύνηση Επιμορφωτικών Αναγκών. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 3, 20-40. doi: 10.12681/hjre.8846

Scruggs, T. E., & Mastropieri, M. A. (1996). Teacher perceptions of mainstreaming/inclusion, 1958–1995: A research synthesis. *Exceptional children*, 63(1), 59-74. doi:10.1177/001440299606300106

Siperstein, G. N., & Goding, M. J. (1985). Teachers' behavior toward LD and non-LD children: A strategy for change. *Journal of learning disabilities*, 18(3), 139-144. doi: 10.1177/002221948501800307

Skrtic, T. M. (1991). *Behind special education: A critical analysis of professional culture and school organization*. Denver, CO: Love Publishing Company.

Solis, M., Ciullo, S., Vaughn, S., Pyle, N., Hassaram, B., & Leroux, A. (2011). Reading Comprehension Interventions for Middle School Students With Learning Disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 45(4), 327–340. doi:10.1177/0022219411402691

Soodak, L. C., Podell, D. M., & Lehman, L. R. (1998). Teacher, student, and school attributes as predictors of teachers' responses to inclusion. *The Journal of Special Education*, 31(4), 480-497. doi:10.1177/002246699803100405

Suprayogi, M. N., Valcke, M., & Godwin, R. (2017). Teachers and their implementation of differentiated instruction in the classroom. *Teaching and Teacher Education*, 67, 291-301. doi:10.1016/j.tate.2017.06.020

Symeonidou, S. (2002). The changing role of the support teacher and the case of Cyprus: the opportunity for a cooperative teaching approach. *European Journal of Special Needs Education, 17*(2), 149-159. doi: 10.1080/08856250210129065

Symeonidou, S., & Phtiaka, H. (2009). Using teachers' prior knowledge, attitudes and beliefs to develop in-service teacher education courses for inclusion. *Teaching and Teacher Education, 25*(4), 543–550. doi:10.1016/j.tate.2009.02.001

Symeonidou, S., & Phtiaka, H. (2012). 'My colleagues wear blinkers... If they were trained, they would understand better'. Reflections on teacher education on inclusion in Cyprus. *Journal of Research in Special Educational Needs, 14*(2), 110-119. doi:10.1111/j.1471-3802.2012.01234.x

Sze, S. (2009). A literature review: Pre-service teachers' attitudes towards students with disabilities. *Education, 130*(1), 53-56.

Τζουριάδου, Μ. & Αναγνωστοπούλου, Ε. (2017). Μαθησιακές Δυσκολίες: Σύγχρονες προσεγγίσεις στην αξιολόγηση και σχεδιασμό παρεμβάσεων. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://socialpolicy.gr/2017/09/%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B4%CF%85%CF%83%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CF%83%CF%8D%CE%B3%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83.html>

Τρίκου, Ε. (2012). *Η ετοιμότητα των εκπαιδευτικών Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην ανίχνευση και αντιμετώπιση των Μαθησιακών Δυσκολιών* (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/15257>

Thomas, G. & Loxley, A. (Eds.). (2001). *Deconstructing special education and constructing inclusion*. Buckingham: Open University Press.

Tilstone, C., & Rose, R. (Eds.). (2003). *Strategies to promote inclusive practice*. Psychology Press.

Tomlinson, S. (2017). *A sociology of special and inclusive education: exploring the manufacture of inability*. Taylor & Francis.

Tschannen-Moran, M., Hoy, A. W., & Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of educational research*, 68(2), 202-248. doi:10.2307/1170754

Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2007). The differential antecedents of self-efficacy beliefs of novice and experienced teachers. *Teaching and teacher Education*, 23(6), 944-956. doi:10.1016/j.tate.2006.05.003

UNESCO. (1994). *The Salamanca Statement on Principles, Policy and Practice in Special Needs Education*. Paris: UNESCO. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF

UNESCO. (2001). *Understanding and responding to children's needs. A guide for teachers*. UNESCO: Inclusive Education, Division of Basic Education. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001243/124394e.pdf>

Van Limbeek, C. A. (2008). *What Adaptations and Modifications Do Regular Classroom Teachers Report Making to Their Programs and Practices in Order to Meet the Needs of Students with Mild Disabilities and Learning Difficulties?*. University of Canberra. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από http://www.canberra.edu.au/researchrepository/file/213650f1-d218-3a61-b748-71ea9b17c0ed/1/full_text.pdf

Vaughn, S., & Schumm, J. S. (1995). Responsible inclusion for students with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 28(5), 264-270, 290. doi:10.1177/002221949502800502

Vaz, S., Wilson, N., Falkmer, M., Sim, A., Scott, M., Cordier, R., & Falkmer, T. (2015). Factors Associated with Primary School Teachers' Attitudes Towards the Inclusion of Students with Disabilities. *PloS One*, *10*(8). doi:10.1371/journal.pone.0137002

Villa, R. A., Thousand, J. S., Meyers, H., & Nevin, A. (1996). Teacher and administrator perceptions of heterogeneous education. *Exceptional children*, *63*(1), 29-45. doi:10.1177/001440299606300103

Wade, S. E. (2000). *Preparing teachers for inclusive education: Case pedagogies and curricula for teacher educators*. Routledge.

Wan, S. W. Y. (2015). Differentiated instruction: Hong Kong prospective teachers' teaching efficacy and beliefs. *Teachers and Teaching*, *22*(2), 148-176. doi:10.1080/13540602.2015.1055435

Watson, J., & Bond, T. G. (2007). Walking the walk: Rasch analysis of an exploratory survey of secondary teachers' attitudes and understanding of students with learning difficulties. *Australian Journal of Learning Difficulties*, *12*(1), 1-9. doi:10.1080/19404150709546825

Woodcock, S. (2013). Trainee teachers' attitudes towards students with specific learning disabilities. *Australian Journal of Teacher Education*, *38* (8), 16-29. doi:10.14221/ajte.2013v38n8.6

Woolfson, L. M., & Brady, K. (2009). An investigation of factors impacting on mainstream teachers' beliefs about teaching students with learning difficulties. *Educational Psychology*, *29*(2), 221-238. doi:10.1080/01443410802708895

Φιλοκώστα, Θ. (2010). Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωσή τους (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου, 2018, από

<http://ir.lib.uth.gr/bitstream/handle/11615/14334/P0014334.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Χρηστάκης, Κ. Γ. (2006). *Η εκπαίδευση των παιδιών με δυσκολίες : Εισαγωγή στην ειδική αγωγή (τόμος α)*. Αθήνα: Ατραπός.

Χριστούλη, Ε. (2013). *Νοήσεις και παρανοήσεις των μαθητών της Πέμπτης και Έκτης Δημοτικού στον Ηλεκτρισμό* (Αδημοσίευτη Πτυχιακή Εργασία). Τμήμα Φυσικής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου, Αθήνα.

Yellin, P. G., Yellin, D., Claypool, P. L., Mokhtari, K., Carr, R., Latiker, T., ... & Szabo, S. (2003). I'm not sure I can handle the kids, especially, the, uh, you know special ed kids. *Action in Teacher Education*, 25(1), 14-19. doi:10.1080/01626620.2003.10463288

Zoniou-Sideri, A., & Vlachou, A. (2006). Greek teachers' belief systems about disability and inclusive education. *International journal of inclusive education*, 10(4-5), 379-394. doi:10.1080/13603110500430690

Νομοθεσία

v. 3966/2011

v. 1566/1985

v.2009/1992

v.1824/1988

v. 4547/2018

v. 3966/2008

v.4074/2012

v.4115/2013

v. 4368/2016

ΦΕΚ Β 185/2005

ΦΕΚ 1340/2002

ΥΑ 17812/Γ6 με ΦΕΚ 315/12-2-2014